

РЕАЛІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ОСНОВ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ МАШИНОБУДІВНОЇ ГАЛУЗІ

Філінков В.

Донбаська державна машинобудівна академія

Як свідчать спеціальні дослідження, науково-технічний прогрес у машинобудуванні, також і в інших галузях господарювання, багато у чому залежить від людського фактора і, зокрема, від психофізичної надійності та готовності фахівців виконати свої професійні функції.

У свою чергу фізична підготовка фахівців найбільше ефективно забезпечується шляхом цілеспрямованої професійно-прикладної фізичної підготовки (ППФП), яка здійснюється на різних етапах формування професіонала [1- 6].

Мета дослідження – створити діючу систему ППФП фахівців машинобудівної промисловості (МБП), повною мірою пролонговану фізичну готовність, що забезпечує життєдіяльність і професійну кар'єру.

Результати дослідження. Забезпечення фізичної підготовки студентів вищих навчальних закладів до активної життєдіяльності та висококваліфікованої праці у машинобудівній галузі є важливою, але недостатньо вивченою педагогічною проблемою.

Проведені нами професіографічні дослідження свідчать, що у зв'язку зі специфікою роботи, успіхи професійної діяльності фахівців МБП у середньому на 56,0% залежать від особистого фактора і, зокрема, на 30,6% від рівня психофізичної підготовленості.

Професійна діяльність фахівців машинобудівних підприємств висуває високі специфічні вимоги до їх психофізіологічної та психофізичної підготовленості. Для успішного виконання інженерних функцій у машинобудуванні необхідні гарне здоров'я, висока розумова і фізична працездатність і більш 60 фізичних, психічних, інтегральних якостей і рухових навичок.

Разом з тим, існуючий рівень психофізичної надійності та готовності майже у 75% випускників вищих навчальних закладів машинобудівної галузі значно відстає від вимог, пропонованих виробництвом.

Педагогічну основу ППФП студентів машинобудівної академії і працюючих фахівців машинобудівної галузі складають: загально-гуманітарна і професійна обумовленість педагогічного процесу, спрямованого на ефективну підготовку до активної життєдіяльності та високопродуктивної праці в обраній галузі на всіх етапах формування професіонала; випереджальне проектування і формування психофізіологічної і психофізичної надійності та готовності особистості, що базується на педагогіці співробітництва; дидактичне наповнення змісту практичних занять, що

передбачає застосування науково обґрунтованих засобів і методів фізичного виховання, що найбільше ефективно забезпечують комплексне рішення задач зміцнення здоров'я, загальнокондиційної і професійно орієнтованої психофізіологічної і психофізичної підготовки; використання усіх діяльнісних компонентів особистої фізичної культури студентів і виробничників під керівництвом педагогів і самостійно; спеціальна організація кадрового, медичного, науково-методичного, інформаційного, матеріально-технічного забезпечення, оптимізована з урахуванням ефективної реалізації загальної концепції і технології професійно спрямованої фізичної підготовки; моніторинг оцінки і самооцінки стану здоров'я, професійно орієнтованої теоретичної, методичної, психофізіологічної, загальнокондиційної і спеціальної психофізичної підготовленості; діяльнісне придбання досвіду професійно-прикладної психофізичної підготовки за роки у вузі; організація взаємодії з загальною системою формування професіонала.

Реалізація названих педагогічних заходів у рамках фізичного виховання, здійснюваного в умовах нашого вузу, де готують фахівців для машинобудівної галузі, дозволила істотно поліпшити у студентів (у значно більшому ступені, чим курс базового фізичного виховання (1 різниці $>2,3$ при $p<0,05$) показники загальнокондиційної і спеціальної психофізіологічної і психофізичної підготовленості.

Так, (у середньому у чоловіків на 13,6, у жінок – на 14,2%), значно збільшилась кількість студентів, які успішно виконують Державні тести і нормативи фізичної підготовленості (відповідно до 35,7 і 92,9%); що мають дуже гарний стан здоров'я (відповідно до 81,43 і 75,71%); уповільнений темп старіння (до 78,57 і 71,43%), що дозволило знизити біологічний вік (у студентів-чоловіків на 4,98 у жінок – на 3,15 роки), домогтися гарних оцінок з теоретичних дисциплін (4,21) і практики (4,57 бали).

Це дозволило у пролонгованому плані забезпечити професійну конкурентноздатність (у 70,0% випускників), необхідну фізичну і психічну готовність (у 67,6%), високу працездатність (у 62,2%), стійкість до захворювань (у 60%), раціональну рухову активність, спрямовану на фізичне удосконалювання (у 71,1 % випускників).

Організовані заняття за програмою ППФП із працюючими інженерами-машинобудівниками у рамках системи післядипломної освіти також значно поліпшили показники загальнокондиційної і спеціальної психофізіологічної і психофізичної підготовленості (у чоловіків – на 16,7%, у жінок у середньому – на 29,9%) та сприяли успішній виробничій кар'єрі (90,2%), психофізичній готовності до високопродуктивної праці (79,4%), високої працездатності (73,5%), стійкості до захворювань (67,6%), активному відношенню до своєї фізичної підготовки (53,9%) тих, хто займався.

Висновки.

1. Результати проведених досліджень можуть використовуватися у навчальних закладах усіх типів і форм власності, що готують фахівців для машинобудівного виробництва, – для підвищення прикладної дієвості фізичного виховання, а також на машинобудівних підприємствах – при організації виробничої фізичної культури.

2. Застосування системи педагогічних заходів щодо забезпечення психофізичної готовності у практиці вузівської і після вузівської професійної освіти сприяють досягненню високого рівня готовності до виконання професійних функцій і збереження здоров'я.

Література:

1. Раевский Р.Т. Профессионально-прикладная физическая подготовка студентов технических вузов: Учебное пособие. - М.: Высшая школа, 1985 - 136с.
2. Ильинич В.И. Профессионально-прикладная физическая подготовка студентов. Физическая культура в профессиональной деятельности бакалавра и специалиста. - М.: Гардарики, 1991. - С. 380-432.
3. Філінков В.І. Модельне подання системи професійно-прикладної психофізичної підготовки фахівців машинобудівної виробництва //Збірник наукових праць: Фізичне виховання студентів творчих спеціальностей. - ВАК. - 1999. - С.91-99.
4. Раевский Р.Т. Проблемы физической подготовленности современного человека и пути их решения на рубеже XXI века //Фізичне підготовленість та здоров'я населення: 36. Наук, матеріалів між нар. наук, симпозіуму. - Одеса: ТЕС, 1998.
5. Макаров Р.Н. Профессиональная надежность и пути конструирования целевой модели и физической подготовки специалиста//Фізична підготовленість та здоров'я населення:36.Наук.Матеріалів між нар. наук. симпозіуму.—Одеса: ТЕС, 1998. - С.12-15.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ У ПРОЦЕСІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Фотинюк В.Г.

Національний авіаційний університет, м. Київ

Формування високого рівня професійної компетенції фахівця, який здатний до саморозвитку і самовдосконалення, – наскрізна проблема педагогіки, психології, окремих дидактик вищої школи. Враховуючи, що сучасна соціально-інтелектуальна ситуація у нашому суспільстві характеризується широкими можливостями щодо докладання творчих зусиль особистості, проблема формування професійної компетенції, як основи високопродуктивної творчої професійної діяльності, набуває значного практичного змісту.